

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

המחשבה המשיחית בזמן השואה - 14940

תאריך עדכון אחרון 03-08-2016

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: מחשבות ישראל

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפט ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ' גרשון גרינברג

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: greenbe@american.edu

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיום מראש

מורים הקורס:

תאור כללי של הקורס:

ניתוח תגבות מшибיות של יהודים לשואה באירופה, ארץ-ישראל וארה"ב בין השנים 1948-1938 בתוך ההקשר הרחב של מшибיות מודרנית.

מטרות הקורס:

היכרות עם ההיסטוריה המשיחית תוך כדי השואה ועם המשבר הדת היהודי לאחר השואה.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

- א) לנתח טקסטים של תקופה מלחמת עולם השנייה שהתייחסו לנושא המשיחיות, בקשר לתמונות
קלסיות על מшибיות
ב) לנתח טקסטים בנושא גאולה בתוך מסגרת המחשבה הדתית הכללית של המחבר
ג) לנתח את הטרמינולוגיה המרכזית . למשל: עקבתא דמשיחא, חבלי משיח, אתחלה דגאולה
ד) להכיר עבודה או עבודה סמינרונית. להשוות בין שני הוגים באופן בקורס, בהתייחס לביעות של
קוורנטינוות בתחום הטקסט, מתחים בין רעיון ומושות היסטורית

דרישות נוכחות (%) :

85%

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות פרונטליות בהשתתפות התלמידים.

רשימת נושאים / תוכנית הלימודים בקורס:

רשימת נושאים וחומר קריאה לכל נושא:

(1) מבוא: מאפייני המשיחיות היהודית

(2) ציפיה פסיבית לגאולה
שלמה זלמן אהרןרייך, דרישות לחם שלמה, ברוקלין תשלי"י
חיים ישראל צימרמן, תמים פועלן, תל אביב 1946

(3) פעלוה מעשית לקרב הגאולה
יששכר טיכטל, אם הבנים שמחה, בודפשט 1943
מנחם ריזיקוב, פלאג' שמן, ניו יורק 1939

(4) שינוי העולם מבפנים
בנציון הלברשטם, "אגרת הקודש... 5699 בובוב"

(5) חיבור בין הזמן והנצח
'חזקאל סרנא, לתשובה ולתקומה, ירושלים תש"ה
יוסף יצחק שניארסון, הקריה והקדשה, ברוקלין 1941-1943

(6) גאולה דרך ארץ ישראל
משה אביגדור עמיאל, לנובוכי התקופה, ירושלים 1943
ראובן קץ, דודאי ראובן, ירושלים 1954

(7) גאולה כדעת תורה
אלחנן וסרמן, עקבתא דמשיחא, ניו יורק 1938

(8) אפקליפסה לוריאנית
אהרון רטה, שומר אמונים, ירושלים 1942
יעקב משה חרל"פ, מי מרום: ממעני הישועה, ירושלים תשכ"ג
מרדכי עטיה, מקור חיים, מקסיקו סיטי, תש"ג

חומר חובה לקריאה:
ראה סעיף רשימה נושאים

חומר לקריאה נוספת:
ספרות מחקר
מנחם מ. כשר, התקופה הגדולה, ירושלים תשכ"ט.
יוסי דן, המשיחיות היהודית המודרנית, ארץ ישראל. 1999.
ישראל קולת, "ציונות ומשיחיות", בתוך משיחיות ואסכולוגיה, צבי ברס (עורך), ירושלים תשמ"ז
שמעאל אלמוג, "המשיחיות כאתגר לציונות", בתוך משיחיות ואסכולוגיה
רבקה ש"ץ אופנהיימר, "מעמד ההיסטוריה והגאולה הלאומי", בתוך הרעיון המשיחי מאז גירוש ספרד,
ירושלים. 2005.
אביעזר רביצקי, הקץ המגללה, תל אביב 1997
גרשון גרינברג, "ההיסטוריה וגאולה: בטויים למשיחיות יהודית בתום מלחמת העולם השנייה", בתוך
השואה בהיסטוריה היהודית, דן מכמן (עורך), ירושלים 2005
גרשון גרינברג, "Thought Religious Jewish Wartime in Redemption from Holocaust From
in The Impact of the Holocaust on Jewish Theology, Steven T. Katz (editor), New
York 2005
גרשון גרינברג, "עמלק בתקופת השואה: מחשבה יהודית אורתודוקסית", בתוך דרך הרוח: ספר היובל
לאלייעזר שביד, יהודע עמיר (עורך), ירושלים 2005
אליעזר שביד, בין חורבן לשועה, תל אביב 1994
מנדל פִּינְקָז, "הרעיון המשיחי בימי צמיחה החסידות באספקלריית ספרי דרוש ומוסר", בתוך הרעיון
המשיחי בישראל: יום עיון לרוגל מלאת שנים לגורשם שלום כ"ד-כ"ה בכסלו תשל"ה, ירושלים
תשמ"ב
דוד سورצקין, "בנייה הארץ של מטה וחורבן הארץ של מעלה: הרב מסטרר והאסכולה האורתודוקסית
הרדיקלית", בתוך ארץ ישראל בהגות היהודית במאה העשרים, אביעזר רביצקי (עורך), ירושלים
תשס"ה

הערכת הקורס - הרכיב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 0 %
 השתתפות 25 %
 הגשת עבודה 75 %
 הגשת תרגילים 0 %
 הגשת דיז'חות 0 %
 פרויקט מחקר 0 %
 בוחנים 0 %
 אחר 0 %

מידע נוספת / הערות:

הגשת עבודה (כ-12 עמודים) או עבודה סמינרונית (כ-25 עמודים)